

έπιτυχίαν του συμβάλλεται τὸ κανονικὸν παράστημά του καὶ ἡ συμπαθῆς ὄψις. Ἦδη κατέχει ἐπίζηλον θέσιν μεταξύ τῶν πρώτων ὀξυφώνων τῆς Ἰταλίας κληθεὶς Rinomato καὶ θεωρούμενος ὡς μία ἐπισημότης.

Ταύτης δ' ὅμως τῆς μουσικῆς πανδαισίας ἡ μήτηρ πατρὶς δὲν ἀπογεύεται ἢ τὴν κνίσαν καὶ τὴν εὐωδίαν τῶν φαγητῶν....

Ὅλοι φεύγουσι μακράν μας, ἰκτροί, συγγραφεῖς καὶ ζωγράφοι, μᾶς φεύγουσι τώρα καὶ τὰ ἀηθόνια, ἅτινα μᾶς κατεκλήλουν καὶ μᾶς ἐμάγειραν κατὰ τὰς ἀττικὰς νύκτας...

Μᾶς φεύγουσιν οἱ ἀοιδοὶ καὶ δὲν μένουσιν ἢ αἱ ἀηθίαί τῆς Βουλῆς καὶ τῶν πολιτικῶν μας!...

ΓΟΥΥΛΛΑΣ

ΤΟ ΚΟΚΚΑΛΟ

(Διήγησι τοῦ βουνοῦ)

Ἐάντου ἀφ' τοῦ μεγάλου πλατάνου ἀποσταμένοι κάθονται ὅσ' τοῦ βουνοῦ τῆς κορφῆς οἱ κλέφταις· ἀφ' τὰ κλαριά καὶ τὰ περνάρια κρέμονται τ' ἄρματα τοὺς βαμμένα σὺν αἵμα, παράμερα ἀκόμη λαχανιάζουσι τὰ περὶ φανα καὶ ἀξιτίμωτα ἄτια τοὺς, καψίλα καὶ μπαροῦτι μυρίζει ἀκόμη ὁ ἀγέρας.

Τρεῖς ἡμέραις καὶ τρεῖς νύχτες γιὰ 'κείνο τὸ βουνὸ πολέμαγαν οἱ κλέφταις καὶ τώρα ἀποσταμένοι κάθονται νὰ φᾶνε καὶ νὰ πιοῦνε. Χίλιαι ψυχαῖς στὸν ἄδην ἔστειλαν καὶ δυὸ χιλιάδες ἔγυρισαν ὀπίσω. Μεγάλῃ εἶναι ἡ νίκη τους κ' ἔχουν ζιαφέτι τώρα, σταῖς σούγλαις ψήνουνται τ' ἄρνια καὶ τὰ κριάρια κ' ἡ τσότραις τριγυροῦνε μὲ τ' ἀσημόδετα λουριά.

Ἡ λαγκαδιαῖς ἀντιλαλοῦν ἀπὸ χαρούμενα τραγούδια καὶ ὁ Μῆτρος πρῶτος ξεφωνίζει:

«Κλέφταις δὲν θέλω γιὰ τραγιά· Κλέφταις γιὰ τὰ κριάρια
«Μὸν θέλω Κλέφταις γιὰ σπαθί, Κλέφταις γιὰ τὸ τουφέκι
«Νὰ κάνουν χήραις κι' ὄρφανὰ στῶν Τούρκωνε τὰ σπήτια
«Ἐδῶ νὰ κάνουν ξαγορὰ κ' ἐκεῖ χωριά νὰ καίνε».

Μονάχα ὁ Γιῶργος δὲν μιλεῖ καὶ δὲν ἀνάζει, μονάχα αὐτὸς συλλογι-
σμένους κάθεται.

— Τί ἔχεις ρὲ Γιῶργο, καὶ δὲν μιλάς; Γιὰ δὲν μᾶς κρένεις; Ἀκόμη δὲν ἐχόρτασε τὸ χέρι σου σπαθί; Κάτου στὸν κάμπο τὸ μάτι σου τί θέλει, τί ζητεῖ; Μὰ ὁ Γιῶργος δὲν μιλεῖ καὶ δὲν ἀνάζει! Ποιὸς ξέρει ποῦ ὁ νοῦς του ταξιδεύει, τί συλλογὴ τὰ μάτια του κάτω στὸν κάμπο τὰ κρατεῖ. Τόση γλύκα καὶ λύπη μαζῆ ποτὲ δὲν ἔσκόρπισαν τὰ μάτια του, κάτι πόνο κρυφὸ ἔχει ἢ ψυχὴ του, κάτι μαύρη λαχτάρα τὴν καρδιά του σαρκῶνει.

— Πιὲ ρὲ Γιῶργο στὴν ὑγειὰ τοῦ Πασσᾶ! ποῦ χτὲ τὸν ἴππερς κυνηγῶντας!.. Ἀλαφιάστη μὲ μιὰς ὁ νεῖος κλέφτης κι' ἀναστέναξε, ὁ λόγος τοῦ γέρου καπετάνου σὰν φίδι τὸν ἐδάγκασε...

— Χαλάλι του τοῦ σκυλιοῦ, εἶπε καὶ μὲ τὸ χέρι του ἐτίναξε τὸ γένι του. Ἡ μαύρη ἐκδίκησι ποῦ ἀφ' τὸ θυμὸ σπρωγμένη ἔστραψε γιὰ μιὰ στιγμὴ στὰ μαῦρα μάτια του, ἐφώλεψε πάλι στὰ στήθεια του. Ἡμεροὶ συλλογισμοὶ ξανάρθαν εἰς τὸ νοῦ του. Κάποια ἐνθύμησι γλυκεῖὰ τὸν ναουρίζει, κάτι ξεκουβαριάζεται στὴ φαντασία του.

— «Ἐλα μιὰ νύχτα Γιῶργο νὰ σὲ ἰδῶ»... Τοῦπε ἡ Ἄνιὼ ταῖς περασμέναις, ἡ Ἄνιὼ ἢ μαυρομάματα καὶ ὁ Κλέφτης ἀπὸ τότε ἡσυχιά κι' ἀνάπασι δὲν βρίσκει, ὅθε γυρίση, ὅθε σταθῆ ὡς παναγιὰ ζωγραφιστὴ τὴν βλέπει ἐμπρὸς του, τὴν ὡμορφὴ Ἄνιὼ, τὴ φεγγαρομέτωπη καὶ χαμηλοβλεποῦσα, τὴν βλέπει μ' ὀλάνοιχτα μάτια πότε νὰ τὸν ἀγκαλιάζῃ καὶ νὰ τὸν φιλῆ, πότε στὰ πόδια του σιμὰ μὲ τὸ μπουζοῦκι νὰ τοῦ τραγουδᾷ τραγούδια ἀγάπης, καὶ πότε σὰν τὸ φίδι μὲ τὰ μαρμαρένια χέρια της νὰ κουλουριάζεται ἀφ' τὸ λαιμὸ του γεμάτῃ ἐπιθυμίᾳ κι' ἀγάπῃ.

Συλλογιέται τὰ χαῖδα της, τὰ γλυκὰ λόγια της, τὴ φλόγα τοῦ φιλιῦ της, μιὰν ὥρα εὐτυχισμένη στὴν ἀγκαλιά της... ὄνειρεύεται μιὰ ζωὴ μ' αὐτὴ γλυκεῖα κι' ἀγαπημένη καὶ μιὰ κρυφὴ ἀνατριχίλα τρέχει στὸ κορμί του, μιὰ φλόγα φωτιᾶς σταῖς φλέβες του.

Καὶ συλλογιέται συλλογιέται ὁ κλέφτης μ' ὄλο ποῦ τὰ τραγούδια ἠχολογοῦνε γύρω του κ' ἡ τσότραις τριγυρίζουν ἐμπρὸς του.

Τέτοια εἶναι ἡ ἀγάπη, ὁ κόσμος ὅλος χάνεται γιὰ 'κείνον ποῦ ἀγαπᾷ καὶ δὲν μένει παρὰ ἡ ἀγάπη, μονάχα ἡ ἀγάπη!

Ἐξαφνα τὸ μαῦρο χέρι τοῦ Κώτσου τὰ λαγοῦτα σταματᾶ!

— Κακὰ μαντάτα ρὲ παιδιὰ!..

— Τί ἔπαθες ρὲ Κώτσο καὶ σὰν τῆ θειάφη 'κιτρίνισες;

— Κακὰ μαντάτα ρὲ παιδιὰ, ὁ Χάρος κάποιον ἀπὸ μᾶς θὰ πάρη— εἶπε μὲ τῆ βραχνή του τῆ φωνή καὶ 'πέταξε μακρὰ τὸ κόκκαλο, τῆς σπάλας τὴν κουτάλα πού ἔξηνε μὲ τὸ μαχαίρι γιὰ νὰ ἰδῆ τῆς συντροφιάς τὸ ροιζικό.

— Αἱ! στὴν ὑγείᾳ τοῦ χάρου, σύντροφοι, ἀποκρίθηκε ὁ Γιώργος κ' ἔπιε ἀχόρταγα σὰν νᾶθελε μὲ τὸ κρασί τῆ φλόγα του νὰ σβύσῃ!..

II.

Ὅλους τοὺς συντρόφους του ἀγάπαγε εἰλικρινᾶ ὁ Γιώργος μὰ πειὸ πολὺ τὸ Θύμιο, γιὰτὶ μαζῆ ἀπὸ μωρὰ παιδιὰ ἀναστήθηκαν κι' ἀχώριστοι ἔμειναν στὸ κλέφτικο. Ὁ Θύμιος ἦταν ὁ γκαρδιακὸς του φίλος, ὁ φίλος τῆς ψυχῆς του. Ἡ ἀγάπη πού τοὺς ἔνωσε δὲν ἦταν ἀγάπη μακρινῆς καὶ πιστῆς γνωριμιᾶς μονάχα, ὁ Γιώργος στὸ σπῆτι τοῦ Θύμιου ἀναστήθηκε, ἐκεῖ δυσάφρανο ἤυρε καταφύγιο. Ἄν ἀφ' τὸ γωνεῖό του κληρονόμησε τῆ μεγαλοψυχιά, στὸ σπῆτι τοῦ Θύμιου ἔμαθε νὰ ρίχτη τὸ κα-

ριοφύλλι καὶ νὰ μουχτᾶ μὲ τὸ σπαθί, τοῦ Θύμιου τὸ σπῆτι ἔρριξε τῆς λεβεντιᾶς τὸ ἀνάστημα καὶ τὸ κορμί.

Ἄπὸ τὸ Θύμιο πῶς νὰ κρύψῃ τὸν πόνο του;

— Τώρα πού οἱ σύντροφοι κοιμοῦνται καὶ τ' ἄστρια ἀπλώθηκαν στὸν οὐρανό, ἔλα, ρὲ Θύμιο, νὰ σοῦ 'πῶ, ἔχω ἓνα μυστικὸ νὰ σοῦ φανερώσω, μιὰ κρυφὴ πληγὴ νὰ σοῦ δείξω.

— Ἄ! Δόξα νᾶχῃ ὁ Θεός!

— Ἦρθε πειά, Θύμιο, ἡ στιγμή, ὁ νοῦς μου δὲν τὸ βασταίνει πειά, ἡ ψυχὴ μου δὲν μπορεῖ νὰ τὸ κρατήσῃ τὸ μαῦρο καὶ γλυκὸ βάσανο ποῦ μὲ βασανίζει.

— Μαῦρο καὶ γλυκὸ βάσανο εἶπες; Μὴν μπᾶς κι' ἀγάπησες καμμιὰ λυγερή;

Ὁ Γιώργος δὲν ἀποκρένεται, σβύνουν τὰ λόγια στὰ χεῖλη του, γιὰ πρώτη φορὰ τρέμει στὸ στόμα του ἡ φωνή.

— Ἄλλοιὰ σ' ἐσὲ ρε Γιώργο, τὰ παλληκάρια ἔχουν ἀγαπητικαῖς; Ὁ κλέφτης ἔχει ἄλλη ἀγάπη ἀπὸ τὸ σπαθὶ του; Μὲ γυναῖκα ἐσύ νὰ μπερδευτῆς; Σὲ λόγια γυναικὸς ἐπίστεψες; Ἔχουν τόπο στὴν καρδιά μας μέσα αὐτὰ τὰ πράγματα; Ἐμεῖς τὴ μάνα ποῦ μᾶς γέννησε ἀρνηθήκαμε γιὰ τῆς πατρίδας τὴ λευθεριά, ἐμεῖς τὸ βιὸ μας παρατήσαμε γιὰ νὰ χτυπήσουμε τὸν ἐχθρό, καὶ Σὺ γυναῖκα συλλογιέσαι;

— Θύμιο, τοῦ λέει ἐκεῖνος μὲ τρεμάμενη φωνή, καλὰ μοῦ λές, τὸ βαγγέλιο μοῦ καλαναρχῆς, μὰ ξέρεις τί φλόγα βόσκει στὴν καρδιά μου, τί ἀνίκητη δύναμη μὲ πολεμᾷ; Θαρρεῖς πῶς μπορῶ ἀπὸ τὸ νοῦ καὶ τὴ καρδιά μου νὰ ξεριζώσω εὐκόλα τέτοιο κακὸ καὶ δὲν τὸ κάνω; Ἄκουσε, Θύμιο, ὅπου σταθῶ κι' ὅπου γυρίσω στὰ μάτια μου τὴν βλέπω ἐμπρός, αὐτὴ μονάχα συλλογιόμυαι, αὐτὴ στὸν ὕπνο μου θωρῶ, ὅσο ἡ σκέψι μου τὴν διώχνει, τόσο περσότερο στὴ σκέψι μου ἔρχεται! Τὴν συλλογιόμυαι καὶ οἱ ἀρμὸί μου λυοῦνται, ἀπ' ἄντρας γίνουμαι μωρό, κι' ἀπὸ μωρό, λιοντάρι γίνουμαι γι' αὐτή.

— Ἄντρας εἶσαι καὶ κλέφτης... στοχάσου το καλὰ!..

— Ἐλα στὴ θέση μου κι' ἀπὲ νὰ κρίνης, Θύμιο· μονάχα ἡ καρδιά μου τὸ γνωρίζει πῶς πονεῖ.

— Ἀντάμωσες μ' αὐτή ;

— Στου λύκου τὸ κοτρώμι δυὸ φοραὶς ἀνταμώσαμε. Σὰν εὐρεθῶ κοντά της, σὰν τὸ μαρμαρένιο χέρι της στῆ χούφτα μου αἰσθανθῶ καὶ μὲς τὴν ἀγκαλιά μου πῆση τὸ λυγερὸ της τὸ κορμί, σὰν μὲ τὴ γλυκειὰ της τῆ φωνὴ τὸ ὄνομά μου κράζει, καὶ τὴν φιλῶ καὶ μὲ φιλεῖ, δὲν εἶμαι πειὰ ὁ Γιώργος, δὲν ξέρω νεκρὸς ἂν εἶμαι ἢ ζωντανός, ἂν εἰς τὴ γῆ πατῶ ἢ στὰ οὐράνια, ἂν ἔχω σάρκες, κόκκαλα καὶ αἷμα ἢ ἀπ' ἀράχνη εἶναι τὸ κρῦ μου κορμί.

— Τὰ μάγια σου ῥιξε, ρέ Γιώργο, σὲ ἔρέλλαναν τὰ μάγια της φτωχῆ !

— Ἄκουσε Θύμιο· τὰ μάγια δὲν μὲ πιάνουνε τὸ ξέρεις, γιατί μὲ ἴποτισε ἢ μάinna σου μικρὸ κι' ἀκόμη μὲς τὸν κόρφο μου τὸ ἔχω τὸ ἀγαπημένο μου ἀφ' τὸ χέρι της φυλαχτό· εἶν τῆς Ἄνιῶς τὰ μάτια καὶ ἡ γλῦκα τοῦ φλογεροῦ της τοῦ φιλιῦ πού μαγεμένον μ' ἔχουν, πού μ' ἔχουνε τρελλό. Μ' ἂν ξέρης τ' εἶναι ἢ ἀγάπη κι' ἀπο ἀγαπημένα χεῖλη ἐπῆρες κ' ἔδωκες φιλή, ἂν τέτοιο πρᾶγμα ἐγνώρισες ποτὲ στὸν κόσμον, λυπήσουμε κι' ἀκλούθαμε.

— Ποῦ ;

— Ἀπόψε ἢ Ἄνιῶ μὲ καρτερεῖ.

— Στοχάσου Γιώργο τοῦ Πασσᾶ πῶς εἶναι ἀγαπημένη καὶ τὸ φιλή της τὸ μετρεᾶ μὲ τὸ φλωρί.

— Προχτὲ στῆ λάμψη τοῦ σπαθιοῦ μου, σὰν τὸ λαγὸ ἔτετραπόδισε ὁ Πασσᾶς, ἔμπρὸς στὴν ἀγάπη τῆ δική μου μήτε φλωριά, μήτε Πασσᾶ θυμάται ἢ Ἄνιῶ, εἶπα, τῆς τῶταξα θὰ πάγω, τοῦ Γιώργου ὁ λόγος δυὸ δὲν γίνεται, τὸ ξέρεις, ἂν δὲν ἐρθῆς ἐσύ, μονάχος μου πηγαίνω κι' ἂν δὲν γυρίσω, σχώραμε...

— Θάρῶ !...

III.

Σὰ νύφη περιμένει τὸ Γιώργο ἢ Ἄνιῶ στὸ χαγιατί· ξέπλεγα τὰ μαῦρὰ της μαλλιά στοὺς ὤμους της χύνουνται, ἐπανωθέτης τρεμολάμπουνε τ' ἀστέρια κι' ἀφ' τὴν ἀντιφεγγιά τους τὴ γλυκειὰ, ἀστράφτουν κἄποτε τὰ μάτια της καὶ κἄποτε τὰ φλωριά πού εἰς τὸ μετωπὸ της κρέμουνται. Τ' ἀγέρι τ' ἀνοιξιάτικο χαϊδεύει τ' ἀπαλό της πρόσωπο καὶ νανουρίζει μυστικά τὰ φύλλα στὰ κλωνάρια. Τί ἐρημιὰ στὸ κάμπο βασιλεύει ! Λές κ' ἔχει σκέψι καὶ στόχασι τῆς νύχτας ἢ ἡσυχιά, λές καὶ τὸ σκοτάδι κἄτι λυπηρὴ ἱστορία διηγᾶται στὰ στάχυα, στὰ δένδρα καὶ στὰ λούλουδα.

Ἄφωνα καὶ ἀκίνητη ἢ Ἄνιῶ προσμένει, κἄποια σκέψι κρατεῖ τὸ νοῦ καὶ τὸ κορμί της ἀκίνητο ! Κἄποιος κρυφὸς λογισμὸς βασταίνει καρφωμένα τὰ μάτια της.

Οἱ δυὸ κλέφταις σὰν νυχτερινὰ φαντάσματα προβαίνουν, σὰν πούπουλα ἀλαφροὶ περπατοῦν.

Γιατὶ ἢ καρδιά τῆς Ἄνιῶς τρέμει πού τοὺς ξαναγκαντεύει καὶ κομπόνεται εἰς τὰ χεῖλη της ἢ φωνή ;

Εἶναι τάχα ἡ ἀγάπη τοῦ Γιώργου ποῦ τὴν κάνει νὰ τρέμη ;...

Τ' ἀστέρια ποῦ λάμπουν ἐπανωθέτης αὐτὰ μόναχα ξέρον τὸ γιατί...

— Ὡρα καλὴ σου λυγερή, τῆς λέει ὁ Γιώργος.

— Καλὸ 'ς τὸν Γιώργο καὶ τὴ συντροφιά !

— Μανταλωμένη ἔχεις Ἄενιὼ τὴν πόρτα ;

— Νύχτα εἶν' Ἐν Γιώργο, καὶ τὴ θέλεις ἀνοιχτή ;

— Ἀπόψε πῶς θαρθῶ δὲν στὸ εἶπα ;

— Καλῶς ἤρθες μὰ... ξέρεεις, Γιώργο, ... στάσου ν' ἀνοίξω νὰ σοῦ εἰπῶ.

Παραμερίζει ὁ Θύμιος καὶ τ' ἀγαπημένο ταῖρι κουβεντιάζει μυστικά.

— Μὰ ὁ Θύμιος, τῆς λέει ἐκεῖνος, εἶναι φίλος μου ἀκριβός, εἰς τὸ χαγιατί μπορεῖ νὰ κοιμηθῆ, μάρτυρας στὴν ἀγάπη μας δὲν θᾶναι, βαρσοκοιμάται ὅταν τὸ μωρὸ παιδί.

Μπήκαν οἱ κλέφταις, σβύστηκαν τὰ φῶτα καὶ ὁ Θύμιος στὸ χαγιατί ζαπλώνει τὸ κορμί.

— Στῆς νύχτας τὴ σιωπὴ ὅταν τὰ πουλάκια πετουρίζουν τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς ἀγάπης τὰ φιλιὰ...

Βαρσοκοιμάται ὁ Θύμιος. Ὁ Γιώργος προσκεφάλι ἔχει τὰ μαῦρα τῆς Ἄενιῶς μαλλιά, κοιμάται ξέγνιαστα ὁ κλέφτης μὰ δὲν κοιμάται ἡ ὤμορφη Ἄενιῶ.

Συλλογιέται τὰ φλωριά καὶ τὰ στολίδια, τὸ βιός, τὰ πλούτια ποῦ τῆς ἔταξε ὁ Πασσᾶς, σηκώνεται ἡ ἀναθεματισμένη, ὅταν φάντασμα διαβόλου τριγυρνᾷ, μαζεύει τ' ἄρματα, τὴ δυναμί τους κλέφτει καὶ φεύγει, φεύγει ὅταν τὴ προδοσιὰ !...

Ἐξαφνα μιὰ φωνὴ καὶ ἀντάρα ἀκούσθη, ἓνας βουβός μὰ λειονταρίσιος στεναγμός.....

Ἐσκοτώσανε τὸ Γιώργο στὸ κλινάρι, πιάσαν τὸ Θύμιο οἱ Τοῦρκοι ζωντανόν.

— Σκυλιά, μπαμπέσικα μᾶς πιάστε, μὰ ἔχει κλέφτες ἀκόμη τὸ βουνό. Λέει ὁ Θύμιος καὶ τὴ σπάλα τοῦ γέρου Κώτσου συλλογιέται στὸ χτεσινὸ ζαφέτι τοῦ βουνοῦ.

Ζάκυνθος 1893.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΗΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ.

Σ. Δ. Π. Σ. Τὰς εἰκόνας τοῦ ἀνωτέρω διηγήματος ὀφείλει ἡ *Ποικίλη Στοὰ* εἰς τὴν γραφίδα τοῦ ἐκ Ζακύνθου νεαροῦ ἐρασιτέχνου κ. Στεφάνου Ξενοπούλου, οὐτινος τὸ καλλιτεχνικὸν ἄλγαντον πάντες οἱ γνωρίσαντες τὰ ἔργα του ἐξετίμησαν.

